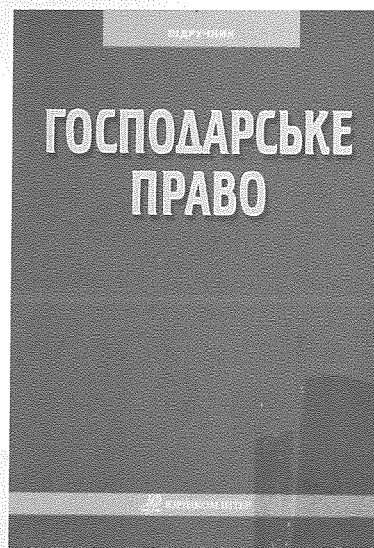

ВИДАВНИЦТВО "ЮРІНКОМ ІНТЕР" ПРОПОНУЄ:

Господарське право : підручник / В.С.Щербина. – 5-те вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 600 с.

ISBN 978-966-667-348-3.

У підручнику відповідно до програми курсу висвітлено основні правові інститути Загальної частини господарського права, а також питання правового регулювання в окремих галузях господарювання (Особлива частина) на основі Господарського та Цивільного кодексів України, а також інших нормативно-правових актів господарського законодавства. Головну увагу зосереджено на правових питаннях господарської діяльності та управління нею.

Для студентів і аспірантів, які вивчають курс господарського права, а також юрисконсультів, адвокатів, підприємців і всіх, хто цікавиться питаннями правового регулювання господарської діяльності.

Оформлення прав на земельні ділянки : монографія / К.О.Настечко. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 240 с.

ISBN 978-966-667-512-8.

Монографія присвячена питанням оформлення прав на земельні ділянки. Автор досліджує правову природу "оформлення права на земельну ділянку", його особливості, складові та висвітлює вирішення питань його реалізації в Україні. У роботі визначено роль та особливості погодженої взаємодії суб'єктів оформлення права на земельну ділянку, охарактеризовано зарубіжний досвід оформлення такого права. Виділені особливості та запропоновані можливі вирішення колізійних питань оформлення права власності, права користування та інших прав (сервітут, емфітевізис, суперфіцій) на земельну ділянку в Україні. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері оформлення прав на земельні ділянки в Україні.

Для юристів-практиків, науковців, науково-педагогічних працівників, юрисконсультів підприємств, представників органів державної влади та самоврядування в Україні, суддів, прокурорів, адвокатів, працівників правоохоронних органів, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, злочинців та інших зацікавлених осіб.

З питань придбання звертатися:

04209, м. Київ, вул. Героїв Дніпра, 31-б

тел./факс (44) 413-81-44, тел. відділу реалізації (44) 411-69-08, 411-64-03

e-mail: sales@yuricom.kiev.ua www.yuricom.com

Юридична Україна

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

№ 3 (111) 2012

Заснований у січні 2003 р.

код екземпляра

686974

Співзасновники:

Київський регіональний центр
Національної академії правових наук України,

Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
Національної академії правових наук України,

ТОВ "Юрінком Інтер"

Видавець: ТОВ "Юрінком Інтер"

Згідно з постановою президії Вищої атестаційної комісії України від 18.11.2009 р. № 1-05/5 журнал "Юридична Україна" включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата юридичних наук.

Київ – 2012

Пучковская Ирина. Новый взгляд на определение юридической природы права удержания.

Статья посвящена выяснению юридической природы права удержания. Автор различает в качестве самостоятельных способов защиты прав кредитора в договорном обязательстве: 1) право удержания как меру оперативного влияния, которая заключается в передаче должнику его вещи до исполнения нарушенного обязательства, и 2) удержание — вид обеспечения исполнения обязательства, который предоставляет кредитору исполнение нарушенного обязательства за счет стоимости удерживаемой вещи.

Ключевые слова: способы защиты прав кредитора, меры оперативного влияния, право удержания, виды (способы) обеспечения исполнения обязательства, обеспечение договора, удержание.

Puchkowska Iryna. A new look to the definition of the legal nature of the right to deduction.

The article is devoted to the elucidation of the legal nature of the right to deduction. The author distinguishes as independent methods of the creditor's rights protection in the contractual obligation: 1) the right to deduction — the measure of the operative influence consisting of the not transferring to the debtor of his things till the performance of the infringing obligation; and 2) deduction — a kind of the ensuring of the infringing obligation fulfillment giving to the creditor the fulfillment of the infringing obligation on the account of the deducted thing cost.

Key words: methods of the creditor's rights protection, measures of the operative influence, right to deduction, kinds (methods) of the ensuring of the obligation fulfillment, the contract ensuring, deduction.

УДК 347.736

Сергій Кравцов,

аспірант кафедри цивільного процесу

Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ДІЙНОСТІ АРБІТРАЖНОЇ УГОДИ*

Робляться висновки про те, що питання про дійсність арбітражної угоди є багатоаспектним. Воно стосується не лише оцінки власне арбітражної угоди на предмет відповідності формальним критеріям і застосовним нормам права, а й визначення повноважень державних судів і арбітражу за оцінкою арбітражної угоди.

Ключові слова: арбітражна угода, міжнародний комерційний арбітраж.

Значення дійсності арбітражної угоди у проблематиці міжнародного комерційного арбітражу важко переоцінити, оскільки саме існування арбітражу ґрунтується на її дійсності.

Дефект, здатний зробити недійсною арбітражну угоду, веде до руйнування самої арбітражної процедури [1]. Пояснюється це тим, що арбітраж завжди мав консенсусну сутність у тому сенсі, що був заснований на згоді сторін. Як вказано в одному з класичних коментарів по міжнародному комерційному арбітражу, «очевидно, що жоден арбітраж неможливий без його основи — арбітражної угоди» [2]. Намір сторін підпорядкувати свій спір арбітражному суду і уникнути юрисдикції державного суду визнаватиметься національним правопорядком тільки у тому випадку, якщо арбітражна угода є дійсною, укладена відповідно до норм права та охоплює спори, які сторони передбачили. У даному випадку суди повинні відмовити у своїй юрисдикції [3].

Сторона, проти якої було ініційовано арбітражний розгляд іншим, оспорує юрисдикцію відповідного трибуналу. Його юрисдикція, тобто компетенція вирішувати спір по суті, безпосередньо залежить від наявності дійсної арбітражної угоди. Можна сказати, що утворюється юридичний зв'язок між арбітражною угодою і компетенцією арбітражного суду. Цей зв'язок, будучи лінійним, забезпечує законність арбітражного розгляду.

Цікаво, що в деяких арбітражних регламентах наявність арбітражної угоди,

укладеної в письмовій формі, дозволяє встановити особливий вид юрисдикції, що називається *prima facie* [4]. Її мета — не стільки визначити компетенцію арбітрів вирішувати спір по суті, скільки дозволити виконувати суду або адміністративному органу невідкладні дії з формування складу арбітражу, виконання дій організаційного характеру, вжиття забезпечувальних заходів.

Таким чином, проблема дійсності арбітражної угоди належним чином впливає на легітимність арбітражу.

У процесі міжнародного арбітражного розгляду завжди стикаються декілька правових систем, що стосуються спору. І одночасно декілька з них претендують на те, щоб регулювати питання про дійсність арбітражної угоди. При цьому важливе практичне значення має питання про норми, що регулюють дійсність міжнародних арбітражних угод.

Як відомо, Нью-Йоркська конвенція (далі — Конвенція) є фундаментальним міжнародним інструментом, що дає основу більшості міжнародних комерційних арбітражів. У той самий час вимоги Нью-Йоркської конвенції щодо арбітражної угоди часто використовуються сторонами для утруднення арбітражного розгляду.

Стаття II Конвенції встановлює загальну схему застосування арбітражної угоди. Спочатку в Конвенції говориться про визнання письмової угоди та про передачу спору до арбітражу (п. 1 ст. II), потім розкривається поняття письмової угоди, в яку входить арбітражна угода, і,

* Рекомендовано до друку кафедрою цивільного процесу Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

нарешті, закріплюється обов'язок судів договірних держав направити сторони, щодо яких виник спір, до арбітражу, якщо такий суд не знайде в арбітражній угоді дефектів (п. 3 ст. II).

У цій схемі знаходить вираження ієрархія норм про арбітражну угоду, що відбиває наміри розробників Конвенції.

Як видно, на перший план поставлена презумпція про визнання договірними державами письмової угоди про передачу спору в арбітраж стосовно конкретного правовідношення. І тому, якщо арбітражна угода укладена у письмовій формі, то вона повинна визнаватися дійсною. Недійсність арбітражної угоди слід розглядати тільки як виняток з цього правила. Ця презумпція засновується на необхідності поважати волю сторін про передачу спору в арбітраж. Сторони, що бажають виключити юрисдикцію державних судів і вільно вибрали комерційний арбітраж, мають бути упевнені в подальшому визнанні і виконанні державним судом арбітражної угоди [5].

Виходячи із міжнародно-правового регулювання даного питання, не лише сторони, уклавши подібну угоду, зобов'язані дотримуватися узятих на себе зобов'язань, а й договірні держави зобов'язані за Нью-Йоркською конвенцією визнавати арбітражні угоди. У цьому полягає міжнародне зобов'язання кожної держави, що приєдналася до Конвенції [6].

Вимоги п. 2 ст. II Нью-Йоркської конвенції про дотримання письмової форми арбітражної угоди украй важливі для існування арбітражу. У західній літературі поширена думка, що виконання такої вимоги є умовою дійсності арбітражної угоди (formal validity). Дійсно, наявність письмової форми дозволяє довести існування наміру сторін про передачу суперечки в арбітраж. Таким чином, письмова форма — це й доказ існування угоди сторін, що підлягає встановленню.

Пункт 3 ст. II Нью-Йоркської конвенції описує загальні умови, при яких державні суди договірних держав не зобов'язані направляти сторони арбітражної угоди в арбітраж.

Реалізація обов'язку держави визнавати і виконувати арбітражні угоди через систему державних судів є дуже ефективною мірою, оскільки дозволяє здійснювати контроль за виконанням міжнародного зобов'язання на ранній стадії спору. Якщо одна із сторін звер-

нется з позовом до суду, ігноруючи арбітражну угоду, то суд зобов'язаний змусити дотримуватися такої угоди і направити сторони в арбітраж. Виключення складають три випадки: недійсність арбітражної угоди, втрата юридичної сили арбітражної угоди і неможливість її виконання.

Вимоги про дійсність арбітражної угоди сформульовані в п. 3 ст. II Конвенції досить узагальнено, що має свої переваги і недоліки. Перевагою можна вважати можливість охопити максимально можливу кількість випадків застосування цієї норми. З іншого боку, відсутність конкретики вносить неясність щодо застосування цієї норми на практиці. Як зазначається в хрестоматійній праці по міжнародному комерційному арбітражу, незважаючи на їх очевидну простоту, ст. II(3) і II(1) дуже далекі від зразків ясності [7]. Гострими питаннями залишаються відсутність вказівки на право, що підлягає застосуванню до питання про дійсність арбітражної угоди, а також питання, хто повинен вирішувати арбітрабельність спору — арбітраж чи суд.

Відповідно до Нью-Йоркської конвенції державний суд вирішує питання про дійсність арбітражної угоди тільки у тому випадку, якщо розглядає позов по суті і виявляє наявність арбітражної угоди. При цьому роль суду в даному випадку полягає у виконанні дійсної арбітражної угоди. Тільки якщо арбітражна угода з якихось причин недійсна, тоді суд має право продовжити розгляд по суті. Якщо суд такого висновку не зробиць, він направляє сторони в арбітраж.

Складнішою є ситуація, коли питання про дійсність арбітражної угоди виникає в ході арбітражного розгляду. Тоді склад арбітражу вирішує ці питання самостійно.

У західній доктрині існують дві точки зору з цього приводу, кожна з яких підтримується великим масивом практики. Перша сформувалася під впливом концепції автономності арбітражної угоди і концепції компетенції—компетенції (competence—competence) [8].

Її логіка така: арбітражна угода є автономною і діє окремо від контракту, в якому вона міститься. При цьому арбітраж наділений компетенцією вирішувати питання про свою власну компетенцію самостійно. Для встановлення своєї власної компетенції арбітрам необхідно оцінити питання арбітрабельності спору,

а також усі питання про дійсність і укладення арбітражної угоди. Арбітри наділені повноваженнями вирішувати усі питання щодо дійсності, укладення і здійсненості арбітражної угоди.

Згідно з другою точкою зору, яка в цілому не оспорує ефекту концепції компетенції—компетенції, при визначенні дійсності арбітражної угоди з числа питань, що підлягають розгляду, виключається питання про саме існування такої угоди [9]. Таке питання має бути віднесене до компетенції державного суду. Ідея, що стоїть за таким підходом, досить проста: якщо сторони ніколи не уклали угоди про передачу спорів в арбітраж, то у арбітрів відсутня сама можливість вирішувати питання про власну компетенцію, оскільки підстави для цього також відсутні. Як вказано в одному з судових актів, питання про саме існування контракту, який містить арбітражну угоду, охоплюється поняттям укладення арбітражного договору і вимагає затвердження його державним судом [10].

Сюди можуть відноситися питання про підробленість підпису особи, від імені якої підписана арбітражна угода, про те, чи може материнська компанія, що не підписала угоду, бути зобов'язаною за арбітражною угодою, укладеною її дочірньою компанією, і так далі.

Цікавим видається французький досвід. Суди цієї країни взагалі позбавлені можливості вирішувати питання про дійсність арбітражної угоди доти, поки арбітражний трибунал не вирішить те саме питання [11].

Питання про дійсність арбітражної угоди детально в українському праві не врегульоване. Це відрізняє український Закон про міжнародний комерційний арбітраж від аналогічних норм, що містяться, наприклад, у швейцарському праві [12] або в Другому зведенні колізійного права США [13], де це питання регулюється досить детально. Єдине, що встановлює український закон щодо дійсності арбітражної угоди, — це положення про її форму, які містяться в ст. 7 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Пояснення цієї особливості досить просте: український Закон про МКА повністю заснований на Типовому законі про міжнародний торговий арбітраж ЮНСІТРАЛ 1985 р., який детального регулювання питання дійсності арбітраж-

ної угоди не містив. Така недовомовленість, у свою чергу, пояснюється багато в чому компромісним характером Типового закону ЮНСІТРАЛ. Судячи зі змісту підготовчих матеріалів (travaux preparatoires) до проекту ЮНСІТРАЛ, у ході обговорення ст. 7 неодноразово висловлювалася ідея передати вирішення питання про дійсність арбітражного застереження, у тому числі про його належну форму, національному законодавцю. Крім того, в процесі того ж обговорення висловлювалася ідея відмовитися від використання поняття «Угода у письмовій формі» («agreement in writing») для виключення можливих колізій з положенням п. 2 ст. II Нью-Йоркської конвенції, що також визначає обсяг даного поняття [14].

Проте Комісія прийняла рішення зберегти зміст ст. 7 Типового закону ЮНСІТРАЛ у частині визначення належної форми арбітражної угоди.

Цікаво, що в новій редакції Типового закону ЮНСІТРАЛ 2006 р. вже пропонується два варіанти формулювання ст. 7. Один із них є подальшим розвитком первинної версії і уточнює перелік вимог, що пред'являються до форми арбітражної обмовки. Так, враховуючи зауваження практикуючих юристів про те, що у ряді випадків у міжнародній торгівлі письмова фіксація угоди про арбітраж неможлива, розробники нової редакції Типового закону ЮНСІТРАЛ пішли на те, щоб прирівняти до арбітражної угоди виражений будь-яким способом зміст такої угоди («An arbitration agreement is in writing if its content is recorded in any forms»).

При цьому в пояснювальній записці підкреслюється, що такий підхід знімає вимогу про те, що кожна із сторін повинна в тій або іншій формі виразити згоду на прийняття арбітражної обмовки. Стаття 7 нової редакції Типового закону ЮНСІТРАЛ враховує також розвиток сучасних електронних засобів комунікації, остаточно прирівнюючи отримані з їх допомогою повідомлення до повідомлень, отриманих у письмовій формі.

Другий варіант виходить із того, що необхідність у регулюванні питання дійсності арбітражного застереження відпала у зв'язку з розвитком законодавства і правозастосовної практики окремих країн. На думку розробників, кожна з країн повинна оцінити власну практику, що

склалася, і зробити вибір на користь детальнішого регулювання питання формальної дійсності арбітражного застереження або ж відсутності такого на рівні національного закону про міжнародний комерційний арбітраж [15].

Таким чином, загальний напрям міжнародного регулювання зводиться до того, щоб кожна держава самостійно визначала норми, застосовні при вирішенні питання про дійсність арбітражної угоди. В той самий час це не означає, що, застосовуючи, власне, національне законодавство, суди не повинні враховувати міжнародну практику. Цей висновок ґрунтується на наступному.

Правові основи міжнародного комерційного арбітражу значною мірою сформовані міжнародними договорами, головним з яких на сьогодні є Нью-Йоркська конвенція.

В аспекті проблеми, яка розглядається, Нью-Йоркська конвенція включає два засадничі елементи: 1) визнання арбітражних угод (ст. II Конвенції); 2) визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень (ст. III Конвенції).

Відповідно до цих елементів Нью-Йоркська конвенція регулює питання про дійсність арбітражної угоди на двох стадіях: 1 стадія: оцінка арбітражної угоди державним судом при зверненні до нього сторони за вирішенням спору, розглядати який сторони домовилися в арбітражі (п. 3 ст. II Конвенції) [16]; 2 стадія: оцінка арбітражної угоди компетентним органом держави при приведенні у виконання рішення арбітражу (підп. «а» п. 1 ст. V Конвенції).

Коло норм, що підлягають застосуванню на другій стадії, окреслене в Конвенції досить чітко: це або норми права, якому сторони підпорядкували арбітражну угоду (що на практиці зустрічається нечасто), або правові норми держави, де ухвалено арбітражне рішення.

Що стосується права, застосовного на першій стадії, тобто при оцінці державним судом арбітражної угоди до винесення ухвали арбітражу, то тут в Конвенції є очевидна прогалина. Конвенція говорить про те, що суд повинен направити сторони, що уклали арбітражну угоду, в арбітраж, якщо не знайде, що згадана угода не дійсна, втратила силу або не може бути виконана. Чим повинен керуватися суд при вирішенні питання про дій-

сність арбітражної угоди, Конвенція не уточнює.

Уявляється, що ця прогалина не випадкова. Аналіз обговорення проекту Нью-Йоркської конвенції показує, що представники держав висловлювали різні ідеї щодо того, як має бути вирішене питання про право, що підлягає застосуванню до арбітражної угоди згідно з п. 3 ст. II Конвенції. Висловлювалися ідеї про те, щоб підпорядкувати арбітражну угоду праву самого суду, праву місця ухвалення арбітражного рішення або розповсюдити на неї дію норм колізійного права. Проте жодна з цих ідей не була прийнята [17].

У науковій літературі і на практиці неодноразово робилися спроби обґрунтувати той або інший підхід щодо визнання арбітражної угоди недейсною. Найцікавіший варіант викладений у відомому рішенні Апеляційного суду 3-го округу США у справі «Rhone Mediterranee Compagnia Francese di Assicurazioni e Riassicurazione v. Achille Lauro» [18]. У цьому рішенні Суд дійшов висновку, що арбітражна угода в аспекті застосування п. 3 ст. II Нью-Йоркської конвенції буде недейсною тільки якщо вона відповідає підставам недейсності угоди, які визнаються на міжнародному рівні, таким як примус, помилка, обман або заявлена раніше відмова від застосовного права, або якщо така угода суперечить засадничим принципам держави, де проходить арбітраж. Додатково Апеляційний суд відмітив, що однією з цілей Нью-Йоркської конвенції була уніфікація правил, відповідно до яких арбітражні угоди повинні виконуватися.

На думку суду, цим сторони Конвенції спільно заклали презумпцію здійсненності арбітражних угод незалежно від формальних особливостей національного законодавства.

З одного боку, вищезазначену презумпцію можна вважати підтвердженням специфіки ставлення до арбітражу американських судів, цільова спрямованість до вирішення спорів в арбітражі відома ще з часів рішення Верховного Суду США у справі «Prima Paint» [19]. З іншого боку, не можна не визнати, що підхід американського суду повністю відповідає принципам тлумачення міжнародних договорів, закріпленим, зокрема, у Віденській конвенції про право міжнародних договорів 1969 г. [20]. Згідно зі

ст. 31 цієї Конвенції при тлумаченні договору разом з контекстом повинні враховуватися об'єкт і цілі міжнародного договору, а також практика застосування міжнародних норм. При цьому в разі якщо ці засоби тлумачення залишають значення положень міжнародного договору двозначним і неясним, можливе звернення до підготовчих матеріалів і до обставин укладення такого міжнародного договору (ст. 32 Конвенції).

Отже, при тлумаченні положення п. 3 ст. II Конвенції про недейсність арбітражної угоди належить не виходити з місцевого законодавства, а враховувати об'єкт і цілі Конвенції, а також міжнародну практику. Такий підхід є єдино вірним у силу міжнародних договорів, які є частиною правової системи.

У зв'язку з цим не можна не відмітити дві важливі особливості українського процесуального права.

Перша особливість полягає в такому. Як відомо, Нью-Йоркська конвенція поширює свою дію на два типи арбітражних рішень: 1) на рішення, ухвалені на території держави іншої ніж та держава, де вимагається визнання і приведення у виконання таких рішень; 2) на рішення, які ухвалені на території тієї самої держави, де вимагається їх визнання і виконання, але які не вважаються внутрішніми рішеннями в цій державі (п. 1 ст. I Конвенції).

Необхідно вирішити питання про те, чи існує в Україні другий тип арбітражних рішень. Це актуально, зокрема, для рішень МКАС при ТПП України у випадку, якщо ці рішення визнаються як ухвалені за межами України, на які повністю поширюватиметься режим Нью-Йоркської конвенції, і, отже, також повинні бути для них справедливі.

Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» не дає відповіді на це питання. З нього незрозуміло, чи повинні рішення, винесені, зокрема, МКАС, розглядатися як рішення, ухвалені за межами України в аспекті Нью-Йоркської конвенції. Набагато більшу визначеність тут вносить Цивільний процесуальний кодекс України (далі — ЦПК України).

ЦПК України, регулюючи порядок приведення у виконання арбітражних рішень і рішень третейських судів, дає визначення поняття рішення третейських судів і міжнародних комерційних арбітражів, прийняті на територіях іно-

земних держав (п. 1 ст. 390 ЦПК України).

Друга особливість зводиться до того, що проблема дійсності арбітражної угоди неминуче передбачає необхідність аналізу меж втручання державних судів у оцінку дійсності арбітражної угоди за різних обставин. У даному випадку можуть виникнути дві ситуації: 1) сторона вже звернулася до арбітражу, і справа знаходиться на розгляді арбітражу, проте інша сторона подала позов до державного суду, незважаючи на арбітражну угоду; 2) арбітражний розгляд ще не ініційований, і одна із сторін, незважаючи на наявність арбітражної угоди, звертається до державного суду із позовною заявою для вирішення спору.

Обидві ці ситуації зустрічаються на практиці досить часто. Якщо виходити тільки з норм Нью-Йоркської конвенції, то в обох випадках державний суд повинен перевірити дійсність і здійсненність арбітражної угоди і, залежно від наявності волі іншої сторони і результату перевірки, «відправити сторони до арбітражу» або взяти позов до свого розгляду. У першому випадку, якщо в арбітражному суді вже є справа між тими самими особами, про той самий предмет і на тих самих підставах, державний суд повинен залишити відповідний позов без розгляду, не перевіряючи арбітражну угоду (ч. 1 ст. 207 ЦПК України).

У порівнянні з українським законодавством, Арбітражний процесуальний кодекс Російської Федерації передбачає, що коли справи у провадженні міжнародного комерційного арбітражу ще немає, то діє правило, аналогічне встановленому в Нью-Йоркській конвенції, де державний суд спочатку досліджує дійсність арбітражної угоди, а вже потім приймає те або інше процесуальне рішення (пп. 5 п. 1 ст. 148 АПК РФ).

У російській практиці виникало питання про можливість самостійного спростування дійсності арбітражної угоди шляхом звернення з позовом до державного суду. Так, в одній із справ російська компанія звернулася до арбітражного суду із заявою про зміну договору в частині арбітражної угоди. Суд першої інстанції задовольнив цю заяву, пославшись на норми АПК РФ, що регулюють підсудність справ у державних судах. Касаційна інстанція рішення першої інстанції скасувала, вказавши, що норми

про підсудність справ у рамках системи державних арбітражних судів не можуть визначати дійсність арбітражної угоди. ВАС РФ, відмовляючи в передачі справи в нагляд, зазначив наступне.

Відповідно, розгляд заяви з питання про компетенцію міжнародного комерційного арбітражу можливий тільки після попереднього рішення третейського суду про наявність у нього компетенції.

Представлені матеріали свідчать, що заявник не звертався до міжнародного комерційного арбітражу за вирішенням попереднього питання про наявність у останнього компетенції. За таких обставин безпосереднє спростування арбітражної угоди в арбітражному суді за відсутності винесеної міжнародним комерційним арбітражем ухвали про наявність у нього компетенції з урахуванням положень ч. 1 ст. 235 Арбітражного процесуального кодексу Російської Федерації і п. 3 ст. 16 Закону «Про міжнародний комерційний арбітраж» не допускається. Таким чином, на думку ВАС РФ, заява про визнання арбітражної угоди недійсною не підлягає розгляду в державному суді. В силу цього справа не могла бути розглянута судом і підлягала припиненню на підставі пп. 1 п. 1 ст. 150 АПК РФ. Варто зазначити, що до цього в російській практиці зустрічалися й інші приклади, коли арбітражні суди все ж розглядали заяву про визнання арбітражного застереження недійсним по суті і навіть виносили з цього питання рішення.

ПРИМІТКИ

1. Комаров В. В. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорелый. — Х. : Право, 2009. — С.16.
2. Van den Berg A. J. The New York Convention of 1958. Deventer; Boston, 1981. — P. 144—145.
3. Lew J. D. M., Mistelis L. A., Kroll S. M. Comparative International Commercial Arbitration. The Hague ; New York : Kluwer Law International, 2003. — P. 130.
4. ICC Arbitration Rules (Art. 6), CIETAC Arbitration Rules (Art. 6).
5. Born G. International Commercial Arbitration: Commentary and Materials. — 2nd ed. Kluwer Law International, 2001. — P. 155.
6. Romak S. A. (Switzerland) v. Uzbekistan, PCA Case № AA280, Award of 26 November 2009 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.pca-cpa.org/upload/files/ROMAK-UZBEKISTAN%20Award%2026%20November2009.pdf>.
7. Born G. Зазнач. праця.
8. Див. рішення Верховного Суду США у справі «First Options of Chicago v. Kaplan», 514 U.S. 938 (1995).
9. Див. рішення Апеляційного суду Англії та Уельсу у справі «Asheville Investments Ltd. v. Elmore Contractors Ltd.» 3 W.L.R. 867 (1988).
10. PMC, Inc. v. Atomergic Chemetals Corp., 844 F.Supp. 177 (1994).

11. Nouveau Code de Procedure Civile, art. 1458.
12. Swiss Statute on Private International Law, art.178 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.umbricht.com/pdf/SwissPIL.pdf>.
13. Restatement (Second) of Conflict of Laws, § 187—188, 218.
14. Summary Records of the United Nations Commission on International Trade Law for meetings devoted to the preparation of the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, 311th meeting [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.uncitral.org/pdf/english/travaux/arbitration/ml-arb/311meeting-e.pdf>.
15. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, with amendments as adopted in 2006, а также Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/mlarb/07-86998_Ebook.pdf.
16. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.uncitral.org/pdf/english/travaux/arbitration/NY-conv/e-conf-26-sr/13-N5814372.pdf>.
17. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://hcch/e-vision.nl/index_en_php?act=conventions.text&cid=98.
18. 712 F.2d 50 (3d Cir. 1983) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/712/50/415183>.
19. Prima Paint Corp. v. Flood & Conklin MFG. Co. 388 U.S. 395 (1967) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://supreme.justia.com/us/388/395/case.html>.
20. Sinclair I. M. The Vienna Convention on the Law of Treaties. Manchester: University Press; Dobbs Ferry: Oceana Publications, 1973. — P. 6—23.
21. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://supreme.justia.com/us/473/614/case.html>.

Кравцов Сергей. Судебный контроль действительности арбитражного соглашения. Делаются выводы о том, что вопрос о действительности арбитражного соглашения является многоаспектным. Оно касается не только оценки собственно арбитражного соглашения на предмет соответствия формальным критериям и применимым нормам права, но и определения полномочий государственных судов и арбитража по оценке арбитражного соглашения.
Ключевые слова: арбитражное соглашение, международный коммерческий арбитраж.

Kravtsov Sergiy. Jjudicial control of reality of arbitration agreement. It is done conclusions that a question about reality of arbitration agreement is multidimensional. It touches not only an estimation actually arbitration agreement for the purpose accordance to the formal criteria and applicable norms of right but also by the decision of plenary powers of national courts and arbitration as evaluated by an arbitration agreement.

Key words: arbitration agreement, international commercial arbitration.